

25.5.2021

VN/13919/2021

VN/13919/2021-STM-1

Aluehallintovirastoille, kunnille ja sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymille
sekä Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle

Covid-19 tartuntojen torjunta rajat ylittävässä liikenteessä sisä- ja ulkorajapäätösten muuttuessa

Hallitus on päättänyt maahantulon rajoituksista 15.6.2021 saakka. Keväällä 2021 Suomeen saapuneet matkustajamäärät ovat olleet kymmenesosa vuoden 2019 matkustajamääriin verrattuna. Hallituksen muistion Suuntaviivat covid-19-epidemiaan liittyvien rajoitustoimien ja -suositusten hallitulle purkamiselle mukaan sisärajalvalvontaa on tarkoituksenmukaista jatkaa niin kauan kuin se on välttämätöntä ja oikeasuhtaista kansanterveyden suojelemiseksi. Tavoitteena on ensin avata rajayhteisöjen välistä liikennettä ja seuraavaksi sekä työmatkaliikennettä että perheiden ja sukulaisten välistä matkustamista. Kolmansista maista tapahtuvan liikenteen avaamisessa huomioidaan EU:n suositukset ja yhteinen lähestymistapa. (Liite 1)

Rajojen terveysturvallisuustoimilla on keskeinen rooli Suomen covid-19-epidemian torjunnassa

Globaalisti covid-19-pandemia jatkuu edelleen voimakkaana. Viikolla 18 (3.–9.5.2021) ilmaantuvuus Euroopan Unionin alueella oli keskimäärin 274/100 000/14 vuorokautta ja Suomen ilmaantuvuus 53/100 000/14 vuorokautta oli alueen neljänneksi matalin. Ilmaantuvuus Suomen lähialueilla oli merkittävästi korkeampi kuin Suomessa: Ruotsissa 564/100 000/14 vuorokautta, Norjassa 109/100 000/14 vuorokautta ja Virossa 374/100 000/14 vuorokautta. Venäjällä ilmaantuvuus oli 36/100 000/14 vuorokautta. Globaalisti on havaittu useita muuntuneita viruskantoja, joista osan arvioidaan leviävän nopeammin ja aiheuttavan enemmän vakavia taudinkuvia aiempiin viruskantoihin verrattuna.

Suomeen saapuviin matkustajiin kohdistuvilla terveysturvallisuustoimilla voidaan torjua covid-19-tartuntojen ja muuntuneiden viruskantojen leviämistä Suomeen. Kaikista Suomessa viikolla 18 todetuista covid-19-tartunnoista 7,3 prosenttia oli saatu ulkomailla. Näistä tartunnoista aiheutuneiden jatkotartuntojen osuus oli 1,7 prosenttia kaikista tartunnoista.

Toimintamalli tulee sopeuttaa lisääntyviin liikennemääriin

Tartuntatautilain (1227/2016) mukaan kunnat järjestävät tartuntatautien vastustamistyön alueellaan. Sairaanhoidopiirien kuntayhtymät tukevat kuntia tartuntatautien torjunnassa. Aluehallintovirastot soveltavat yhteen ja valvovat tartuntatautien torjuntaa alueellaan.

Tartuntatautilain torjunta on valtakunnan lainsäädäntövallan alaa myös Ahvenanmaalla, mutta itsehallintolain 30 §:n 9 kohdan nojalla maakunta huolehtii tartuntatautien torjuntaan liittyvistä tehtävistä Ahvenanmaalla.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

29 516 001
35 829 516 001

295 163 415
358 295 163 415

kirjaamo@stm.fi
stm.fi

Sosiaali- ja terveysministeriön 30.3.2021 lähettämässä ohjauskirjeessä on kuvattu toimintamalli covid-19-tartuntojen torjumiseksi rajat ylittävissä liikenteessä perustuen tartuntatautilain 16 §:n mukaiseen aluehallintovirastojen päätökseen pakollisesta terveystarkastuksesta (Liite 2). Sittemmin kaikki aluehallintovirastot ovat tehneet alueellaan tartuntatautilain 16 §:n mukaisia päätöksiä, jotka ovat tällä hetkellä voimassa 31.5.2021 saakka.

Sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee tartuntatautilain muutosta, jonka tavoitteena on edelleen parantaa terveysturvallisuutta rajat ylittävissä liikenteessä. Valmistelun lähtökohtana on, että Suomeen saapuvilla olisi mukanaan covid-19-ennakkotodistus, ja että ennakkotestissä tai testissä välittömästi maahan saapumisen jälkeen käyneet henkilöt osallistuvat toiseen testiin myöhemmin maahan saapumisen jälkeen.

Aluehallintovirastojen, kuntien ja sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymien tulee varautua siihen, että sisä- tai ulkorajat ylittävän liikenteen rajoitusten purkaminen tulee lisäämään rajojen terveysturvallisuustoimenpiteiden kohteena olevien henkilöiden määrää. Myös Suomesta ulkomaille kohdistuvan matkailun kohdemaiden päätökset poistaa rajoituksia maahantulolta voivat lisätä Suomesta pois matkustavien ja Suomeen palaavien määrää. Maahan saapumisen prosessi tulee suunnitella mahdollisimman sujuvaksi siten, että terveysturvallisuustoimet maahan tullessa kohdistetaan ensisijaisesti henkilöihin, joilla ei ole mukanaan covid-19-ennakkotodistuksia. Todistusten lukemisessa ja matkustajien ohjauksessa tulee hyödyntää sähköisiä työkaluja. Ennakkotestissä tai testissä välittömästi rajanylityksen jälkeen käyneet henkilöt tulee ohjata 72 tuntia maahan saapumisen jälkeen otettavaan toiseen testiin.

Ennakkotodistusten huomioiminen

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) suosittelee testaukseen ja omaehtoiseen karanteeniin perustuvaa toimintamallia covid-19-tartuntojen leviämisen estämiseksi Suomeen kohdistuvan liikenteen välityksellä. Suomeen riskimaista saapuvat henkilöt osallistuvat testiin aikaisintaan 72 tuntia ennen maahan saapumista tai välittömästi maahan saapumisen jälkeen. Suomeen saapuvia henkilöitä ohjeistetaan välttämään lähikontakteja ja noudattamaan omaehtoista karanteenia 14 vuorokauden ajan maahan saapumisen jälkeen. Suositukset eivät koske henkilöitä, jotka ovat alle kuusi kuukautta aiemmin sairastaneet covid-19-taudin. Lisäksi THL suosittelee, että Suomeen liikennöivät kuljetusyhtiöt ja varustamot edellyttäisivät Suomeen saapuville yli 12-vuotiailta matkustajilta negatiivista covid-19-testitodistusta ennen liikennevälineeseen nousemista.

Sähköisten työkalujen hyödyntäminen

Suomeen saapuvien henkilöiden covid-19-ennakkotodistusten tarkastamisessa ja testiin ohjauksessa voidaan hyödyntää uusia sähköisiä järjestelmiä. Finentry-palvelu mahdollistaa matkustajien informoinnin, matkustajan tietojen keräämisen, testiajanvarauksen tekemisen sekä testin toteutumisen seurannan. Sosiaali- ja terveysministeriö suosittelee, että kunnat ja sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymät ottaisivat Finentry-palvelun käyttöön ja viestisivät sen käytöstä maahan saapuville.

Euroopan komission asetus EU:n digitaalisesta covid-todistuksesta tulee voimaan 1.7.2021. EU:n digitaalinen covid-todistus on työkalu covid-19-rokotustodistusten, ennakkotestitodistusten ja todistusten sairastetusta taudista myöntämiselle ja varmentamiselle. Todistus sisältää sähköisesti luettavan QR-koodin. THL koordinoi hanketta, jossa kehitetään lukusovellusta, jonka avulla todistuksen oikeellisuus voidaan varmentaa sähköisesti. Kuntien ja sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymien tulee valmistautua EU:n digitaalisen covid-todistuksen lukemisen ja varmentamisen teknologian käyttöönottoon Suomeen saapuvien henkilöiden kohdalla osana rajojen terveysturvallisuusprosesseja. Maahantulon prosesseja tulee kehittää niin, että digitaalisen covid-todistuksen mukaiset ennakkotodistukset tarkastetaan ensisijaisesti sähköisesti ja henkilöresurssi kohdennetaan tilanteisiin, joissa todistusten sähköinen lukeminen ei ole mahdollista. Todistusten lukemiseen voidaan hyödyntää muita ammattiryhmiä kuin terveydenhuollon ammattilaisia sekä Rajavartiolaitoksen virka-apua.

Myöhemmin maahan saapumisen jälkeen otettavan toisen testin toteutuminen

THL on arvioinut, että covid-19-ennakkotesti tai testi välittömästi maahan saapumisen jälkeen yhdistettynä toiseen, aikaisintaan 72 tuntia maahan saapumisen jälkeen otettavaan testiin, laskee tartuntariskiä merkittävästi. Kunnat vastaavat covid-19-testauksen järjestämisestä alueellaan. Suomeen saapuvien henkilöiden testaus on kansallisen covid-19-testausstrategian tavoitteiden mukaista.

Aluehallintovirastojen, kuntien ja sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymien tulee tartuntatautilain 6 §:n mukaisesti hyödyntää lainsäädännön tarjoamia keinoja ja huolehtia siitä, että Suomeen saapuvat

henkilöt ohjataan toiseen covid-19-testiin aikaisintaan 72 tuntia maahan saapumisen jälkeen. Toimintamalleja tulee kehittää niin, että toiseen testiin osallistumista voidaan seurata ja henkilöt, jotka eivät ole osallistuneet testiin, voidaan tavoittaa. Toisen testin toteutumista voidaan varmistaa tallentamalla toisen testin kohderyhmään kuuluvien Suomeen saapuvien henkilöiden tiedot tartuntatautilain 22 §:n nojalla tartuntatautilain 39 §:n mukaiseen tapauskohtaiseen rekisteriin. Tiedot voidaan tartuntatautilain 24 § 4 momentissa säädetyin edellytyksin välittää oleskelupaikkakunnan tartuntatautien torjunnasta vastaavalle viranomaiselle.

Kustannukset

Covid-19-testi on maksuton Suomeen saapuville matkustajille sekä henkilöille, joilla on Suomessa kotikunta tai kotikuntaan rinnastuva oikeus käyttää julkisen terveydenhuollon palveluja Suomessa. Sosiaali- ja terveysministeriö on aiemmin suositellut, että kunnat eivät peri maksua covid-19-testeistä myöskään henkilöiltä, joilla epäillään tartuntaa ja joilla ei ole Suomessa kotikuntaa.

Hallitus on sitoutunut korvaamaan covid-19 epidemiaan ja rajanylityspaikkojen terveysturvallisuuteen liittyvät välittömät kustannukset kunnille ja/tai sairaanhoitopiireille niin kauan kuin tautitilanne ja hybridistrategian toimeenpano sitä edellyttävät. Kustannukset korvataan valtion talousarviomenettelyn kautta.

Lisätietojen antajat

Osastopäällikkö Taneli Puumalainen, etunimi.sukunimi@stm.fi

Yliääkäri Paula Tiittala, etunimi.sukunimi@stm.fi

Kansliapäällikkö

Kirsi Varhila

Yliääkäri

Paula Tiittala

Liitteet	<ol style="list-style-type: none"> Suuntaviivat covid-19-epidemiaan liittyvien rajoitustoimien ja -suositusten hallitulle purkamiselle: Hallituksen muistio 20.4.2021. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-650-1 Pakollista terveystarkastusta ja tietojen antamista koskevat muutokset tartuntatautilaissa. STM:n ohjauskirje 30.3.2021. https://stm.fi/-/stm-ohjeistaa-kuntia-ja-kuntayhtymia-tartuntatautilain-uusista-muutoksista-liittyen-pakolliseen-terveystarkastukseen
Jakelu	Kunnat Sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymät (yhteistoiminta-alueet) Sairaanhoitopiirit Ahvenanmaan maakunta Terveiden ja hyvinvoinnin laitos Aluehallintovirastot Alueellisten koronayhteistyöryhmien puheenjohtajat
Tiedoksi	Sisäministeriö Rajavartiolaitos Tulli Liikenne- ja viestintäministeriö Traficom Finavia Suomen Satamaliitto Suomen Varustamot ry

Suomen Laivameklariliitto
Ulkoministeriö
Valtiovarainministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Valtioneuvoston kanslia